keramiske noter 64/2026

32. årgang

Keramikkens Venner

Reviews · Besprechungen · anmeldelser · Besprechungen · Reviews

Ved Gunnar Jakobsen

Ivan Weiss. Ler, Pensler og glasur/Clay, Brush and Glaze. Red. af/ed. by Christina Rauh Oxbøll. Clay keramikmuseum Danmark [Website: https://claymuseum.dk], Middelfart 2026. 108 s. ill. litt. noter. parallel dansk og engelsk tekst. hf. 200 kr.

I rækken af soloudstillinger med markante danske keramikere, som CLAY Keramikmuseum Danmark har arrangeret og vist, får museets mange besøgende i anden halvdel af 2026 en enestående mulighed for at opleve et keramisk livsværk, der spænder over flere kapitler af dansk keramikhistorie - fra 1960'erne og frem til i dag. Lykkeligvis udgiver museet samtidigt en publikation, der både uddyber og fastholder den betydelige kunstneriske og håndværksmæssige indsats som hovedpersonen, keramikeren Ivan Weiss (IW), har ydet gennem et langt og dedikeret arbejdsliv.

Ivan Weiss er født i 1946 og blev allerede som 16-årig tilknyttet Den kongelige Porcelainsfabrik. Her kom han i mesterlære, fik hele sin uddannelse som overglasurmaler og var beskæftiget på fabrikken med både unika- og serieproduktion i porcelæn og stentøj. IW var tilknyttet fabrikken frem til 2004, hvor Royal Copenhagen - som på det tidspunkt var ejet af den danske kapitalfond Axcel - flyttede produktionen fra den gamle fabrik i Smallegade på Frederiksberg til Glostrup. Derefter etablerede IW eget værksted i det fælles hjem med sin japanske hustru, Fujiko Iwasa (1947-2016), som også var keramiker, og herfra fortsatte IW sit keramiske virke, skaber nye værker, udstiller og formidler med samme engagement som gennem hele sin karriere.

På så få linjer kan et langt liv i keramikkens tjeneste sammenfattes. Imidlertid åbner der sig et rigt og mangfoldigt univers, når man nu, takket være den foreliggende publikation, kan fordybe sig i de verdener af læring, rejser, inspiration - ikke mindst fra Japan - glæden ved at mestre håndværket, beherske fagets teknikker og hemmeligheder, at arbejde med form og funktion og at forløse kunstneriske inspirationer i værker. Samtidigt møder man de gamle mestre og kolleger, der har præget Ivan Weiss' liv og karriere.

Publikationen *Ivan Weiss / Ler pensel og glasur* indledes med et *Forord* af museumsdirektør Pia Wirnfeldt (pp. 6-7). Bogen er tosproget dansk/engelsk og rummer to hovedartikler, den første med titlen *At fange nuet i form og farve* er forfattet af udstillingens kurator museumsinspektør Christina Rauh Oxbøll (pp. 10-73). Med relation til Den kongelige Porcelainsfabriks historie beskrives her Ivan Weiss' uddannelse til glasurmaler takket være et oplagt tegnetalent, som han i øvrigt dyrker gennem alle årene i forskellige sammenhænge ofte med inspiration fra naturen og japansk kalligrafi. Af afgørende betydning for IW bliver det nære samarbejde med den kunstneriske leder af fabrikkens stentøjsafdeling, den fremstående keramiker Nils Thorsson (1898-1975), hvis assistent IW bliver.

I efterfølgende afsnit gennemgår forfatteren forskellige faser i udviklingen af Ivan Weiss' keramik, især betydningen af rejserne til Japan, der fører til en læreplads fra 1970-72 hos en kendt pottemager i keramikcentret Hagi. Her lærer IW fra grunden de keramiske færdigheder som slemning af ler, drejning og brænding - arbejdsprocesser han ikke tidligere havde været i berøring med på den store fabrik i København med dens specialiserede arbejdsgange.

Forfatterens gennemgang af IW's uddannelse, keramiske udvikling, værker og karriere perspektiverer glimrende den store alsidighed, som IW besidder, og som har åbnet for mange muligheder både i fabrikkens regi med serie- og unikaproduktion i stentøj og porcelæn og for en karriere med unikakeramik både i og udenfor fabrikken. Der tegnes samtidigt et billede af en usædvanlig åben og flittig kunstner, som hele tiden eksperimenterer med form, skala og udtryk. Det ses allerede fra 1970'ernes af de poetiske og forfinede malede motiver af træer og buske til mindre keramiske arbejder ved hjælp af den silketrykteknik, som Nils Thorsson havde udviklet på fabrikken. Fra 1990'erne følger de store, robuste kar og fade med abstrakt dekoration overført med silketrykteknikken og direkte penselmaling. Også store spring i skala mestrer IW fra de vægstore flisebilleder fra 2003 og 2004 (pp. 68-69) udført i

koboltblå farve med en hvidtekost i hurtige bevægelser til de farvestrålende små røgelsesæsker skåret af én klump porcelæn fra 2008 (p. 67).

Gennemgangen er fornemt illustreret af helsides fotografier af Ole Akhøj af udvalgte værker.

Som en arv fra uddannelsen og livet på Den kongelige Porcelainsfabrik har IW haft en livslang affære med især to glasurer, den koboltblå og den røde okseblodsglasur. Den blå kan man næsten kalde fabrikkens signaturfarve, den har været anvendt til dekorering af fabrikkens porcelænsservicer siden dens start, mens okseblodsglasuren især er knyttet til stentøjet. Dette er meget fint understreget gennem publikationens design, hvor et opslag i et smukt rødt papir er baggrund for en kort tekst af IW med titlen *Skålen og dekoration* (p. 74). I den tekst kommer læseren helt tæt på drejningens magi, hvad der sker og kan opleves af keramikeren i denne proces. Om dekoration fortæller IW om det spændende, der sker, når det symbiotiske forhold mellem form og dekoration næsten kan medføre en sprængning af formen.

Et andet opslag i bogen har blå baggrund med et fotografi af IW i færd med at dekorere en stor krukke med en pensel dyppet i blå farve (p. 90).

Publikationens anden hovedartikel *Nogle betragtninger omkring Ivan Weiss og dansk japanisme* (pp. 76-88) er forfattet af seniorforsker Mirjam Gelfer-Jørgensen, som gennem et livslangt forfatterskab omhandlende dansk kunsthåndværk og kunstindustri også har skrevet det grundlæggende værk *Japanisme på dansk · Kunst og design 1870-2010* (København, 2023). I artiklen giver forfatteren dels et generelt overblik over betydningen af inspirationen fra Japan for europæisk kunst og kunstindustri siden midten af det 19. århundrede og dels en mere specifik analyse af dansk kunsthåndværk og med fokus på Ivan Weiss og hans arbejder.

”Former, glasurer og enkle naturinspirerede dekorationer med umiskendelige træk fra japansk værkstedskeramik satte i en længere periode præg på dansk stentøj og porcelæn, ikke kun på Den kongelige Porcelainsfabrik, men videreføres i dag af flere nulevende keramikere. Det japanske islæt i dansk keramik er efterhånden så integreret, at det kan være svært at skelne mellem, hvad der er blevet et dansk særpræg, og hvad der er direkte inspireret af japansk kunst”. (p. 88)

I forbindelse med sin forskning har forfatteren interviewet en række danske keramikere, der har haft længere eller kortere ophold på japanske pottemagerværksteder og heriblandt naturligvis Ivan Weiss, der fortæller om sine erfaringer fra læretiden i Hagi. I artiklen sætter forfatteren IW’s keramiske arbejder ind i en sammenhæng med karakteristiske træk fra den traditionsrige japanske keramik.

Foruden de to omtalte gode hovedartikler rummer publikationen *Ivan Weiss - Ler, pensel og glasur* en *Tidslinje* (pp. 92-95) og *Værkliste* (pp. 96-97) med informationer om de afbildede keramiske værker - og i denne forbindelse et lille suk: Under læsningen må man ved næsten hvert opslag med IW’s værker bladre frem til værklisten for at finde oplysninger om de viste værker, da der ikke er billedtekster ved værkerne, men blot et nummer.

I øvrigt stor ros til Studio Claus Due for den smukke symbiose mellem bogens emne, layout og udstyr, det er en fornøjelse.

Sidst i den indbydende publikation findes en vigtig og omfattende *Ivan Weiss Bibliografi - et udvalg* udarbejdet af Gunnar Jakobsen (pp. 99-102), der gennem sit mangeårige arbejde med *Dansk Keramisk Bibliografi* (2014) og *Supplement* (2024*)* har stimuleret interessen for og kvalificeret studiet af dansk keramik.

Med den foreliggende publikation får Ivan Weiss en smuk og velfortjent hyldest for sit intense og øjenåbnende arbejde med ler, dekoration og glasur. Han er et af de sidste levende livsvidner og medspiller i den lange og fornemme keramiske tradition, der udvikledes på Den kongelige Porcelainsfabrik, og som var med til at åbne vejen til en international position for dansk keramik og danske keramikere.

Bodil Busk Laursen